

Αναρχισμός: Η συνύπαρξη δύο ρευμάτων που κονταροκτυπιούνται

ΤΑΚΗΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Φαινομενικά, είναι πολύ περίεργο ότι τη στιγμή που η πολυδιάστατη κρίση του συστήματος της καπιταλιστικής οικονομίας της αγοράς και της αντιπροσωπευτικής «δημοκρατίας» που χαρακτηρίζει την νεωτερικότητα βαθαίνει καθημερινά, και έχει ουσιαστικά καταρρεύσει ο κρατικιστικός σοσιαλισμός που αποτέλεσε τον κύριο ιστορικό αντίπαλο του αναρχισμού μέσα στα αντισυστημικά κινήματα, το αναρχικό κίνημα επίσης πνέει τα λοίσθια.

Όμως είναι περίεργο μόνο διότι η κατάρρευση του κρατικιστικού σοσιαλισμού αποτελούσε επίσης την ιστορική δικαίωση του ελευθεριακού σοσιαλισμού, ο οποίος με τη μορφή του αναρχοσυνδικαλισμού, αναρχοκομμουνισμού κ.λπ. κυριαρχούσε στην αναρχική πρακτική της κρατικιστικής νεωτερικότητας.

Το γεγονός όμως δεν είναι περίεργο αν δούμε ότι ο αναρχισμός ήταν πάντα μια αποτυχημένη σύνθεση των δυο μεγάλων ρευμάτων που χαρακτήρισαν την νεωτερικότητα: του *σοσιαλισμού* και του *φιλελευθερισμού*. Αποτυχημένη, διότι οι δυο πτέρυγες του αναρχισμού, ο *κοινωνικός αναρχισμός* που εξέφραζε βασικά το πρώτο ρεύμα, και ο *ατομικιστικός αναρχισμός* που εξέφραζε αντίστοιχα το δεύτερο, ποτέ δεν συμφιλιώθηκαν τόσο στην θεωρία του αναρχισμού, όσο και στην πρακτική του — κάτι που προσπάθησαν πάλι τελευταία να κάνουν το πρόταγμα της αυτονομίας, όπως διατυπώθηκε θεωρητικά από τον Καστοριάδη, και το πρόταγμα της Περιεκτικής Δημοκρατίας.¹

Φυσικό επακόλουθο αυτής της αποτυχίας ήταν ότι όταν την κρατικιστική νεωτερικότητα διαδέχτηκε η σημερινή νεοφιλελεύθερη νεωτερικότητα που σηματοδοτεί μια ριζική αναδιάρθρωση της ταξικής κοινωνίας, η ατομικιστική πτέρυγα του αναρχισμού, όπως εκφράζεται από τον *life style* αναρχισμό που σωστά καταγγέλλει ο τελευταίος μεγάλος αναρχικός Μπουκτσιν, τα μεταμοντέρνα ρεύματα μέσα σε αυτόν, τα αντί-ορθολογικά, πριμιτιβιστικά, καθώς και τα ρεύματα άμεσης δράσης — ρεύματα που τα χαρακτηρίζει η παντελής έλλειψη αντισυστημικού προγράμματος με συγκεκριμένη πρόταση για μια μελλοντική κοινωνία και στρατηγική — επικράτησαν.

Με αυτή την έννοια, το αναρχικό κίνημα σήμερα, όπως προσπάθησα να δείξω αλλού,² αποτελεί ένα από τα «παλιά» αντισυστημικά κινήματα που χαρακτήριζαν την νεωτερικότητα πριν την άνοδο της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης, τα οποία σήμερα βρίσκονται σε διαδικασία κατάρρευσης.

¹ <http://www.inclusivedemocracy.org/index.html>

² Τάκης Φωτόπουλος "The End of Traditional Antisystemic Movements and the Need for A New Type of Antisystemic Movement Today", *Democracy & Nature*, Vol. 7, No. 3 (November 2001). [σημ. διαχειριστή 10/2008: ελληνική μετάφραση στα τεύχη [14](#) και [16](#) του περιοδικού Περιεκτική Δημοκρατία].